

Література:

1. Павлик Н. П. Механізми захисту прав людини. *Енциклопедія прав людини* : соціально-педагогічний аспект. Волинь, 2014. 220 с. С.104-107.
2. Каминьски И. Ц. Свобода выражения мнения в Европейской конвенции по правам человека. Варшава: Хельсинский фонд по правам человека, 2005. 63 с.
3. Міжнародні механізми захисту прав людини. URL: <https://yuristy.sumy.ua> (Дата звернення: 17.11.2020).
4. Осятинский В. Введение в концепцию прав человека. URL: <http://edu.helsinki.org.ua/library/philosophy/files/docs/1272481811.pdf> (Дата звернення: 17.11.2020).

Саєнко М. І.

*доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

Прудка Ю.С.

*курсантка факультету підготовки
фахівців для підрозділів
стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ГЛОБАЛЬНІЙ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Однією з найбільш жорстоких форм порушення основних прав і свобод людини є торгівля людьми. На жаль, вона і досі є глобальним та складним явищем світового масштабу. На сьогоднішній день торгівля людьми поширилася на усі країни та регіони та загрожує їхній безпеці. Це вимагає говорити про неї, як про глобальну проблему двадцять першого століття. Ось чому міжнародні організації та уряди активно працюють над розробкою стратегій, програм, регламентів та механізмів боротьби з цим явищем.

Перші пам'ятки міжнародного досвіду щодо протидії торгівлі рабами та відповідальності за діяльність такого роду знаходимо ще в «Законах Хаммурапі». Міжнародне співробітництво у боротьбі з цим явищем стало складатися на початку XIX ст. після скасування рабства в США. Однак перші міжнародні договори лише засуджували рабство і рекомендували державам встановити відповідальність за ці діяння, перші значні кроки у боротьбі з торгівлею людьми на міжнародному рівні були зроблені лише у двадцятому столітті. Громадські організації, такі як Міжнародна федерація аболіціоністів

та Лондонський комітет з виявлення та ліквідації торгівлі англійськими дівчатами [1, с.18].

Великим внеском у дотримання основних свобод людини є Загальна декларація прав людини 1948 р., у статті 1 та 2 якої вказано, що «всі люди народжуються вільними і рівноправними у своїй гідності і правах», «без якої б то не було різниці щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних та інших переконань, національного і соціального походження, майнового, станового чи іншого становища» [2]. Вона є основним документом ООН, де встановлені норми та стандарти у галузі прав людини.

Координація міжнародного співробітництва держав після Другої світової війни в боротьбі з торгівлею жінками проводилася в рамках ООН. Саме за цей час почалося створення глобального інституційного механізму боротьби з торгівлею людьми. У 1949 р. резолюція Генеральної Асамблеї ООН прийняла Конвенцію про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами [3]. Вона була спрямована на боротьбу з торгівлею людьми та проституцією. Конвенція була зосереджена на забороні сексуальної експлуатації. Вона вимагала від держав, які підписали Конвенцію, вважати злочинцями звідників, осіб, що використовують проституцію з метою наживи, власників публічних будинків та їхніх спільників.

ООН прийняла низку міжнародних законів для боротьби з торгівлею людьми. На сьогодні основним міжнародним інструментом у боротьбі з торгівлею людьми є Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності та Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, який доповнює її [4, с.189].

Не можливо не звернутися до практики Європейського Суду з прав людини, адже Конвенція є живим інструментом, який тлумачиться Судом у світлі умов сьогодення. Так, у своєму рішенні у справі *Rantsev v. Cyprus and Russia* Європейський суд з прав людини зазначив, що не може бути жодного сумніву в тому, що торгівля людьми загрожує людській гідності і основним свободам її жертв і що її не можна вважати сумісною з демократичним суспільством і цінностями, проголошеними в Конвенції. Суд зазначив, що торгівля людьми, за своїм характером та метою експлуатації, ґрунтується на здійсненні атрибутів права власності. Торговці поводяться з людьми, як з товаром, який купляється, продається і залучається до примусової праці, часто за мізерну платню або взагалі без неї, як правило, в секс-індустрії, хоча це може мати місце і в інших сферах. У зауваженнях організації «Інтерайтс» і в пояснювальній записці до Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми це явище охарактеризовано як сучасна форма загальносвітової работоргівлі на кшталт тієї, що існувала в давньому минулому. На думку Європейського суду з прав людини, спектр гарантій, передбачених в національному законодавстві, має бути достатнім для того, щоб забезпечити практичний і ефективний захист прав як потерпілих, так і потенційних потерпілих від торгівлі людьми осіб. Тому, крім впровадження кримінально-правових захо-

дів з покарання торгівців людьми, стаття 4 Конвенції вимагає від Договірних сторін впроваджувати адекватні заходи з регулювання діяльності фірм, які часто використовуються як прикриття для людьми [5, с.18].

Проаналізувавши законодавство різних країн у контексті організації боротьби з торгівлею людьми, можна побачити, що майже у кожній країні є кримінально-правові норми, згідно з якими існує кримінальна відповідальність за торгівлю людьми. Деякі країни виокремили торгівлю людьми окремим злочином, який охоплює усі форми торгівлі людьми.

Лише у 1910 році США прийняли закон, який і зараз продовжує застосовуватися для притягнення до відповідальності осіб, звинувачених у торгівлі людьми. Цей нормативний акт відомий як Mann Act - Закон про біле рабство. Він є частиною Зводу Законів США і включений у главу 117 розділу 18. 11 вересня 2000 р. Сенат США одностайно прийняв новий закон, на щодо захисту жертв домашнього насильства і торгівлі людьми. Частина цього нормативного акта присвячена боротьбі з незаконним ввезенням жінок в країну для сексуальної й іншої експлуатації, а також захисту жертв і притягненню осіб, винних у цих злочинах, до кримінальної відповідальності [6, с.246].

Вже в листопаді 1992 року у Бельгії створили підрозділ по боротьбі з торгівлею людьми при Головному управлінні судової поліції. До завдань цього підрозділу входило виявлення випадків торгівлі людьми в усіх її формах, забезпечення «раннього попередження» відповідних органів влади, розробка спеціальних методик у цій сфері та виконання функцій оперативного координаційного центру в системі поліцейських служб. Також у країні є три спеціальні притулки для жертв торгівлі людьми, які надають жертвам соціальну, психологічну, юридичну та медичну допомогу та фінансуються урядом [7, с.79].

У Нідерландах проводиться активна просвітницька робота серед населення над проблемою торгівлі людьми. Урядом фінансує національну інформаційну кампанію інформування населення, яка спрямована на запобігання торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації.

Уряд Німеччини вирішив боротися з торгівлею людьми, мобілізуючи зусилля правоохоронних органів. Законодавство Німеччини забороняє торгівлю людьми в будь-якій формі; торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації і примусової праці є злочинами. Покарання за такі злочини становить до десяти років позбавлення волі.

Слід зазначити, що проаналізований позитивний досвід боротьби з торгівлею людьми в зарубіжних країнах є корисним і заслуговує на увагу вітчизняних науковців та юристів, а деякі його елементи можуть бути запозичені для впровадження в національне законодавство та юридичну практику.

Література:

1. Краєвська О.А. Міжнародна торгівля людьми як загроза національній безпеці України. Збірник матеріалів конференції «Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки». Львів. ЛНУ імені І. Франка, 2015. С. 17–19.

2. Загальна декларація прав людини 1948 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (Дата звернення 01.12.2020р.)
3. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами від 2 грудня 1949 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (Дата звернення 01.12.2020р.)
4. Лизогуб Я.Г. Протидія торгівлі людьми: аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства: навч. посіб. Київ. Атіка, 2014. 240 с.
5. Касько В.В. Практика Європейського суду з прав людини за статтею 4 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Київ. Видавництво «Фенікс», 2020. 48 с.
6. Лукач Н.М. Актуальні тенденції торгівлі людьми у Європі. Збірник матеріалів конференції «Міжнародні відносини в умовах XXI ст.: сучасна теорія і практика». Львів. ЛНУ імені І. Франка, 2014. С. 244–248.
7. Лукач Н. Торговля людьми – европейские реалии. Международный альманах «Европа», выпуск XII. 2013. С. 77–86.

Сердюк І.А.,
*доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ ПРАВОВИХ АКТІВ

При підготовці тез цієї доповіді автор поставив за мету обґрунтувати необхідність використання антропологічного методологічного підходу у дослідженні правових актів як волевиявлення право-дієздатних суб'єктів.

Одним із трансформаційних перетворень у методології філософії права та загальної теорії права на сучасному етапі розвитку цих наук П. Рабінович обґрунтовано вважає антропологізацію об'єкта і предмета досліджень. Вона, на думку вченого, полягає у тому, що саме людина стає центральним об'єктом філософсько-правових і теоретико-правових досліджень. Одним із переконливих проявів названої тенденції є відчутне посилення уваги дослідників до науки антропології права (юридичної антропології) – міждисциплінарної, комплексної галузі знань. Міждисциплінарний статус антропології права обумовлює використання нею методологічних можливостей різних суспільних (гуманітарних) наук. Переконливим свідченням людиноцентричного «повороту» розглядуваних наук стали включення до їхніх відповідних предметів закономірностей виникнення, функціонування й розвитку буттєвих (тобто до- і позаюридичних) прав, свобод і обов'язків людини [4, с. 247-248].

Інший вітчизняний дослідник – В. Бігун, правову антропологію характеризує як сферу правових знань і систему теоретичних підходів, спрямова-